

Utolsó esély az igazságtételre

2010. július 06. kedd, 09:23 | Írta: Fricz Tamás |

Magyarország 1989–1990-ben pártállami diktatúrából demokratikus jogállammá változott. Nem forradalommal, hanem felülről, az állampárti és az ellenzéki elitek alkuja révén.

Európában az a normális, hogy ha a demokrácián belül kormányváltásra kerül sor, akkor azt követik a személycserék az új politikai garnitúra igényeinek megfelelően. Ezek a személycserék nélkülözhetetlenek, mert az új kormánynak olyan megbízható szakemberekre, vezetőkre van szüksége az állami érdekeltségű pozíciókban, akik nem gátolják, hanem segítik célkitűzései megvalósulását.

Mármost ehhez képest micsoda jelentősége van annak, ha nem pusztán demokratikus kormányváltásra, hanem rendszerváltásra kerül sor, a diktatúrából a demokráciába? A különbség nyilvánvaló: rendszerváltás esetén elemi dolog, hogy a diktatúra elitje, vezérkara, nómenklatúrája ne maradjon a helyén, hiszen a diktatúrában szocializálódtak, s mint ilyenek egészében alkalmatlanok a demokrácia keretein belül fontos pozíciók betöltésére. Hogyan is lehetne elképzelni, hogy demokráciában a pártállami diktatúra emberei jussanak újra vezető szerepekhez, egyáltalán, lehetséges-e demokrácia demokraták nélkül? Magyarországon mégis ezt a „csodát” próbáltuk megvalósítani: demokráciát a kádári pártállami vezető személyiségeivel, Lendvai Ildikótól kezdve Bársony Andrásnál át Kovács Lászlóig, Szekeres Imrétől Medgyessy Péterig át Gyurcsány Ferencig.

És miért történt ez? Azért, mert Magyarországon – páratlan módon az egész posztkommunista régióban – nem történt meg a lusztráció, azaz a megtisztulás, a múlt rendszer bűneitől és bűnöseitől való megszabadulás.

Az 1989-1990-es alku pártállami elit és ellenzéki elit között olyan „jól” sikerült, hogy az Antall-kormány lényegében véve, egy-két elvetélt képviselői indítványtól eltekintve, semmit sem tett a múlt rendszer felelőseinek számonkéréséért, illetve a múlt rendszer irányítóinak, titkosszolgálati embereinek közéletből való háttérbe szorításáért. Sem megtisztulás, sem történelmi igazságtétel, sem elitcsere nem történt. Lényegében véve minden maradt a régiben.

Szemben a többi, szovjet uralom alól szabaduló országgal, szemben Csehországgal, ahol már 1991-ben széles körű lusztrációs törvényt hoztak, szemben a balti államokkal, amelyek szívós és következetes módon váltották le és távolították el pozícióikból a volt kommunista vezetőket (ebben Észtország járt az élen). Szemben a volt NDK-val, ahol a leghamarabb megnyitották a titkosszolgálati aktákat, szemben Lengyelországgal, ahol megtörtént a lusztráció, sőt a volt kommunista vezetők nyugdíját a felére csökkentették (lásd ezzel szemben Biskó Béla 600 ezer forintos nyugdíját!), és – döbbenet! – szemben Romániával, amely ország parlamentje húsz évvel a változások után fogadott el szigorú lusztrációs törvényt.

Abban, hogy a rendszerváltás hajnalán nem történt meg a történelmi igazságtétel, a megtisztulás, elsődleges felelőssége van Antall Józsefnek és Sólyom Lászlónak. Antall, minden történelmi érdeme ellenére, túlságosan is foglya volt a szocialistákkal, majd később a szabad demokratákkal kötött paktumoknak, s ezért kínjában megfogalmazta a „tetszetek volna forradalmat csinálni” formuláját, amely azért végtelenül cinikus megnyilvánulás, mert éppen ő

volt az, akinek a „lusztrációs forradalmat” le kellett volna bonyolítania, hiszen kinek lehetett volna ehhez a legtöbb hatalma és lehetősége, mint éppen neki, a kormányfőnek?!

A másik felelős pedig Sólyom László volt alkotmánybírósági elnök, ugyanis azokat a lusztrációs törvényjavaslatokat (lásd Zétényi–Takács-féle), amelyeket egyéni képviselők szinte a miniszterelnök akarata ellenére nyújtottak be, ám az Alkotmánybíróságnál megtámadták, az AB sorra-rendre dobta vissza, ezzel végleg megakadályozva a történelmi igazságtétellel kapcsolatos összes kezdeményezést. A kiinduló hivatkozási alap pedig az volt – amiről később Sólyom nyilatkozott –, hogy a Kádár-korszak és a demokratikus jogállam között jogfolytonosság áll fenn! Vagyis, a diktatúra jogrendje a demokráciára nézve is kötelező. Nos, ez az, amire nem volt példa szerte a közép- és kelet-európai régió országaiban.

Ennek következtében Magyarországon 1989-1990-ben pusztán intézményi fordulat következett be, ám a politika szereplői alig változtak, s ez így volt egészen 2010-ig, azaz napjainkig. Sajnos az 1998-2002 között regnáló első Orbán-kormánynak sem volt igazán ereje ahhoz, hogy lusztrációt, történelmi igazságtételt valósítson meg, s az új rendszer végre egyszer és mindenkorra elhatárolódjon a régitől, történjen meg a cezúra. Vagyis legyenek következményei a múlt bűneinek és a rendszerváltásnak!

A második Orbán-kormány azonban már nem követheti el ezt a hibát, a történelmi igazságtételnek meg kell történnie. Sajnálom, talán kissé kényelmetlen, amit mondok: a gazdasági típusú, korrupciós visszaélésekre koncentráló elszámoltatás önmagában fontos és nélkülözhetetlen, de immáron mégsem elég. Biszku Béla mérhetetlen arroganciája és pökhendi cinizmusa mindenkit rádöbbsentett ebben az országban: a közelmúlt, a kommunista és szocialista múlt átvilágítása, a bűnösök legalább erkölcsi számonkérése nem maradhat el.

Kell tehát egy lusztrációs törvény – legkésőbb jövő tavaszig –, amely politikailag, morálisan, történelmileg és büntetőjogilag is végre elválasztja egymástól a kommunista diktatúrát a demokratikus jogállamtól. Erre most van az utolsó lehetőség!

Ha ez nem történik meg, olyan mocskot fogunk tovább hurcolni magunkkal, amely még ki tudja, hányszor fogja besározni az arcunkat s megrontani tiszta vágyainkat

http://civilosszefogas.org/index.php?option=com_content&view=article&id=164:utolso-esely-az-i-gazsagtetelre&catid=1:friss-hirek&Itemid=50